

KOSOVA

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu

Raporlama Dönemi: 2024 2. Çeyreği

Raporu Hazırlayan: Priştine Ticaret Müşavirliği

I- Temel Ekonomik Göstergeler

Kosova	2022	2023	2023/2022 % Değişim	2023 (1-6)	2024 (1-6)	2024/2023 % Değişim
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar €)	8,89	9,65	8,5	2,1	2,09*	-
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar - %)	4,28	3,34	-	3,14	5,62*	-
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - €)	5.015	-	-	-	-	-
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	11,6	4,9	-	7,1	2,2	-
İşgücü (Milyon)	0,4	0,37*	-6,8	-	-	-
İşsizlik Oranı (%)	12,6	-	-	-	-	-
Cari İşlemler Dengesi (milyar €)	-0,91	-0,73	-19,7	-0,54	0,43**	-20,3
İhracat (Milyar €)	0,92	0,86	-6,5	0,42	0,44	3,6
İthalat (Milyar €)	5,6	5,9	5,3	2,68	2,89	7,6

Kaynak: Kosova Merkez Bankası, Kosova İstatistik Ajansı

* Ocak – Mart

** Ocak - Nisan

DEĞERLENDİRME

Kosova İstatistik Ajansı verilerine göre, Kosova ekonomisinde Gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) 2022 yılında %4,28 büyüme gösterirken 2023 yılında ise %3,34 büyüme gerçekleştirmiştir. 2021 yılında pandemi sonrası toparlanma döneminde enflasyon oranı tüm dünyada olduğu gibi Kosova’da da ilk başta artış eğilimi göstermiş, sonrasında ise 2023 yılı itibariyle düşüş yaşanmış ve yıl sonu enflasyon oranı % 4,9 olarak açıklanmıştır. Resmi para birimi Avro olan ülkede 2022 yılında %11,6 olan resmi enflasyon oranı, 2023 yılı sonu itibariyle %4,9 olarak açıklanmıştır. 2024 yılı Ocak – Haziran dönemi enflasyon oranı da %2,2 olarak açıklanmıştır.

2023 yılı sonu itibariyle Kosova’nın toplam ihracatı bir önceki yıla kıyasla % 6,5 azalarak 863,1 milyon Avro’ya, mal ithalatı ise yine bir önceki yıla göre 2023 yılı sonu itibariyle % 5,3 artarak 5.915 milyon Avro’ya ulaşmıştır. 2024 yılı Ocak – Haziran dönemi Kosova ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre % 3,6 artmış ve 443,4 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı Ocak – Haziran dönemi Kosova ithalatı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,6 artarak 2,892 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Turizm gelirleri Kosova’nın önemli gelir kaynakları arasında yer almaktadır. Özellikle yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşların tatil dönemlerini ülkede geçirmeleri Kosova ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. 2021 yılında salgın nedeniyle turizm gelirlerinde önemli bir düşüş yaşanmış olmakla birlikte; bu durum Kosova’ya fiilen gelemeyen vatandaşların ülkelerine finansal katkı sağlamalarına engel olamamıştır. 2022 yılında yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşlar tarafından ülkeye 1.222 milyon Avro

gönderilmiştir. 2023 yılı sonu itibariyle ise ülkeye toplamda 1.343 milyon Avro gönderilmiştir. 2023 yılı itibariyle ülkeye en fazla paranın gönderildiği başlıca ülkeler 152,6 milyon Avro ile Almanya, 75,1 milyon Avro ile İsviçre ve 29,3 milyon Avro ile ABD'dir. 2024 yılı Ocak – Nisan döneminde ise ülkeye yurtdışından toplamda 514 milyon Avro gönderimi gerçekleşmiştir. Kosova İstatistik Ajansı tarafından açıklanan konaklama istatistiklerine göre, 2021 yılında ülkeye yurtdışından gelen toplam ziyaretçi sayısı 221.843, 2022 yılında ise 297.589 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı sonu itibariyle ülkeye gelen toplam ziyaretçi sayısı bir önceki yıla göre 25,8 artarak 374.442 ziyaretçiye ulaşmıştır. 2024 yılı Ocak – Mayıs dönemi itibariyle ülkeye yurtdışından gelen toplam ziyaretçi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %37,1 artarak 157.640 olarak gerçekleşmiştir.

lkeye gelen doğrudan yabancı yatırımlar son yıllarda artış eğilimi göstermektedir. 2023 yılsonu itibariyle doğrudan yabancı yatırımlar bir önceki yıla göre %15,3 artış göstererek 844,3 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Kosova Merkez Bankası verilerine göre; Türkiye, 2007 - 2024 yılı Nisan ayı sonu itibariyle 467,7 milyon Avro'luk tutar ile Kosova'daki 5. yatırımcı ülkedir. Kosova'ya yapılan doğrudan yabancı yatırımlarda ilk 5 ülke ise 1.282 milyon Avro ile Almanya, 1.116 milyon Avro ile İsviçre, 496 milyon Avro ile ABD, 479 milyon Avro ile Arnavutluk ve 467 milyon Avro ile Türkiye'dir.

2- Dış Ticaret

A- Dış Ticaretin Genel Görünümü

	Ülkenin İhracatı (€)	Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (€)	Türkiye Pay (%)	Ülkenin İthalatı (€)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (€)	Türkiye Pay (%)	Türkiye-Ülke Arası Toplam Dış Ticaret Hacmi (€)
2022	920.404.658	23.455.230	2,54	5.639.396.114	842.997.636	14,94	866.452.866
2023	863.142.107	20.236.544	2,34	5.915.599.101	877.135.449	14,82	897.371.993
2024 / 6 Aylık	443.464.119	15.020.582	3,38	2.892.930.082	421.958.319	14,58	436.978.901

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

B- Dış Ticaretin Aylık Görünümü

	2023 Yılı Ülkenin İhracatı (Bin €)	2024 Yılı Ülkenin İhracatı (Bin €)	2023 Yılı Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin €)	2024 Yılı Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin €)	2023 Yılı Ülkenin İthalatı (Bin €)	2024 Yılı Ülkenin İthalatı (Bin €)	2023 Yılı Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin €)	2024 Yılı Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin €)
Ocak	62.174	60.349	1.623	2.245	353.696	382.899	50.212	59.532
Şubat	73.170	70.317	2.118	1.914	390.687	467.840	57.394	67.273
Mart	81.775	80.538	1.753	2.716	508.580	522.990	72.701	97.286
Nisan	67.298	73.198	1.643	3.613	448.259	500.741	67.059	67.507
Mayıs	74.778	85.696	2.286	3.153	518.125	519.700	75.429	73.432
Haziran	68.572	73.366	948	1.379	467.379	498.760	67.782	56.928
Temmuz	67.319		1.271		512.054		59.520	
Ağustos	67.341		1.581		523.153		67.980	
Eylül	78.401		1.489		527.044		65.543	
Ekim	80.446		2.092		526.972		65.610	
Kasım	76.500		2.568		593.782		146.455	
Aralık	65.368		864		545.868		81.450	
Toplam	863.142	443.464	20.236	15.020	5.915.599	2.892.930	877.135	421.958

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

C- Dış Ticaretin Ürün Bazlı Görünümü

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ürün					
Tarife Pozisyonu (8 Basamaklı)	Tarife Pozisyonu Adı	2022 Yılı (€)	2023 Yılı (€)	2023 Yılı (€) (Ocak - Haziran)	2024 Yılı (€) (Ocak - Haziran)
27101943	Petrol veya Bitümlü Minerallerin Gaz Yağları	602.432.916	507.943.920	214.542.781	239.515.641
87033290	Motorlu Taşıt; Dizel/Yarı Dizel (1500cm ³ < Silindir Hacmi =<2500 cm ³)	145.400.703	205.680.045	89.757.727	111.711.038
72142000	Köşeli Çubuklar (Çentik, Yiv, Oluk vb Şekil Bozuklukları Olan)	156.590.546	145.325.926	67.731.728	74.780.577
24022090	Tütün İçeren Sigaralar	100.830.722	111.209.815	47.628.377	59.182.808
27160000	Elektrik Enerjisi	218.190.894	115.822.918	57.122.045	52.253.399
30049000	Tedavide/Korunmada Kullanılmak Üzere Hazırlanan Diğer İlaçlar	66.811.834	73.340.235	34.400.026	44.454.591
25232900	Çimento; Portland; Diğer	52.999.303	67.941.276	29.171.419	32.696.642
22021000	Sular (Tatlandırıcı, Lezzetlendirilmiş) Alkolsüz Diğer İçecekler (Meyve Suyu Hariç)	72.075.069	79.073.901	36.886.558	32.109.983
87035000	Diğer Taşıtlar	14.655.021	47.747.198	19.634.246	29.519.971
87033390	Diğer Binek Otomobiller	47.342.039	52.380.548	23.077.629	27.279.183
Ülkenin Dünyaya İhracatında İlk 10 Ürün					
Tarife Pozisyonu (8 Basamaklı)	Tarife Pozisyonu Adı	2022 Yılı (€)	2023 Yılı (€)	2023 Yılı (€) (Ocak - Haziran)	2024 Yılı (€) (Ocak - Haziran)
39252000	Plastikten Kapılar, Pencere ve Bunların Çerçeveleri ve Pervazları ve Kapı Eşikleri	45.103.930	48.803.325	23.640.664	22.916.471
22021000	Sular (Tatlandırıcı, Lezzetlendirilmiş) Alkolsüz Diğer İçecekler (Meyve Suyu Hariç)	18.933.255	27.776.642	12.338.345	18.492.106
72044990	Dökme Demirin, Demirin veya Çeliğin Döküntü ve Hurdaları	38.900.605	29.306.390	15.851.975	15.380.827
76101000	Alüminyum Kapılar, Pencere	15.363.778	12.129.856	4.776.010	13.471.798
27160000	Elektrik Enerjisi	63.231.091	20.061.252	13.508.501	11.718.345
94042990	Diğer Şilteler, Yorganlar, Diz ve Ayak Örtüleri, Yastıklar	97.776.631	75.576.947	35.152.012	10.073.668
94036090	Diğer Ahşap Mobilyalar	10.557.598	13.808.796	6.227.604	9.769.794
73089098	Diğer Demir veya Çelikten İnşaat ve İnşaat Aksamları	12.510.516	16.187.391	7.036.568	9.202.181

73069000	Demir veya Çelikten Diğer İnce ve Kalın Borular ve İçi Boş Profiller	20.402.353	19.000.580	10.766.758	8.878.836
39211100	Stiren Polimerlerden olan Plastiklerden Diğer Plakalar, Lehvalar, Yapraklar, Filmler, Folyolar ve Şeritler	25.163.834	17.190.746	7.935.857	8.332.311

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

3- İkili Ticaret

A- İkili Ticaretin Ürün Bazlı Görünümü

Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün					
Tarife Pozisyonu (8 Basamaklı)	Tarife Pozisyonu Adı	2022 Yılı (€)	2023 Yılı (€)	2023 Yılı (€) (Ocak - Haziran)	2024 Yılı (€) (Ocak - Haziran)
27101943	Petrol veya Bitümlü Minerallerin Gaz Yağları	86.354.793	39.452.127	22.321.599	31.846.778
24022090	Tütünlerden Mamul Sigaralar	19.787.865	24.542.492	10.735.335	13.526.987
72142000	Demir veya Alaşimsız Çelikten Çubuklar	20.960.868	14.423.276	5.337.416	10.704.440
72083900	Kalınlıkları 3 mm'den az Olan Demir veya Alaşimsız Çelikten Yassı Hadde Ürünleri	10.708.410	5.382.722	2.735.481	9.601.982
44101130	Yüzeyi Melamin Emdirilmiş Kağıtla Kaplanmış Olan Yonga Levhalar	13.941.084	16.499.569	7.433.060	8.948.201
72082700	Kalınlıkları 3 mm'den Az Olan Demir veya Alaşimsız Çelikten Yassı Hadde Ürünler	15.781.676	10.995.861	4.185.798	5.948.440
25232900	Diğer Çimentolar	6.762.214	6.866.454	2.858.428	5.244.892
39031100	Genleşebilen Stiren Polimerleri	9.874.747	4.661.950	2.695.932	4.975.003
30049000	Diğer İlaçlar	5.495.147	8.310.104	4.214.740	4.969.324
72139149	Diğer Demir veya Alaşimsız Çelikten Filmaşın	7.816.371	7.229.927	3.545.526	4.695.687
Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 10 Ürün					
Tarife Pozisyonu (8 Basamaklı)	Tarife Pozisyonu Adı	2022 Yılı (€)	2023 Yılı (€)	2023 Yılı (€) (Ocak - Haziran)	2024 Yılı (€) (Ocak - Haziran)
74040099	Bakır Döküntü ve Hurdalar	5.134.606	3.587.089	1.474.749	3.355.023
76020090	Alüminyum Döküntü ve Hurdalar	7.705.196	4.924.491	2.762.221	1.446.868
59069990	Diğer Kauçuklu Mensucat; 59.02 Pozisyonundakiler Hariç	2.970.616	2.573.883	1.421.617	1.191.911
41012030	Yaş Ağırlığı 15 kg.ı Geçmeyen Ham Postlar ve Deriler	1.413.845	830.007	581.143	1.131.425

47071000	Geri Kazanım Amaçlı Kağıt veya Karton Döküntü ve Hurdalar	102.441	1.348.199	580.602	958.466
84418000	Diğer Kağıt ve Karton İşlenmesine Mahsus Makinalar	0	0	0	570.000
60011000	Uzun Tüylü Mensucat	76.621	62.218	12.274	554.382
84602300	Diğer Silindirik Taşlama Makineleri	0	0	0	551.554
39211310	Esnek Plastiklerden Plakalar, Lehvalar	0	19.521	19.521	411.760
54075200	Boyanmış Mensucat	0	0	0	343.381

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

*Sıralamada 2024 Ocak - Haziran verileri baz alınmıştır.

** Avrupa Ülkeleri için GTIP 8'li bazda sınıflama kullanılacaktır.

DEĞERLENDİRME

2022 yılında 5,6 milyar Avro olan Kosova'nın toplam ithalatı, 2023 yılında 5,9 milyar Avro olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında Kosova'ya olan ihracatımız 842,9 milyon Avro iken, 2023 yılında %4 artışla 877,1 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında Kosova'nın en çok ithalat yaptığı ülkeler sırasıyla; 877 milyon Avro tutarla Türkiye, 757 milyon Avro ile Almanya ve 649 milyon Avro tutarla Çin'dir. 2024 yılı Ocak – Haziran döneminde ise, toplam ithalat bir önceki yılın aynı dönemine göre % 7,6 artarak 2,8 milyar Avro olarak gerçekleşmiştir. 2024 Ocak – Haziran döneminde, Kosova'nın en çok ithalat yaptığı ülkeler sırasıyla; 421,9 milyon Avro ile Türkiye, 406,6 milyon Avro ile Almanya ve 323,1 milyon Avro ile Çin'dir.

Kosova'nın ihracat rakamlarına bakıldığında, 2022 yılında 920,4 milyon Avro olan toplam ihracat bir önceki yıla kıyasla % 6,2 azalarak 863,1 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı Ocak – Haziran döneminde ise toplam ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre % 3,6 artarak 443,4 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Kosova ABD'nin gelişmekte olan ülkelere uyguladığı ve gümrük tarifelerinde diğer ülkelere göre avantaj sağladığı GSP (Generalized System of Preferences) listesinde bulunmaktadır. GSP uygulaması bir serbest ticaret anlaşması (STA) statüsünde olmamakla birlikte bazı ürünlerde GSP listesinde yer alan ülkelere vergi indirimleri yapılmaktadır. Listede yer almayan ürünlerde ise tüm ülkelere aynı gümrük vergileri uygulanmaktadır. Bu kapsamda, ABD'nin Türkiye'ye Kosova'ya kıyasla daha yüksek gümrük vergisi uyguladığı bazı sektörlerde Türk firmaların Kosova'da yatırım yaparak ABD pazarına daha kolay girebilme imkânları bulunmaktadır.

Kosova'nın ABD'ye ihracattaki vergi avantajı, en çok ihracat yaptığı ülkeler sıralamasına da yansımış olup ABD 2022 yılında Kosova'nın en çok ihracat yaptığı ülke olmuştur. ABD, 2023 yılında da en çok ihracat yapılan ilk üç ülke arasındadır. 2023 yılında ülkeler itibarıyla en çok ihracat yapılan ülkeler sırasıyla 121,5

milyon Avro tutarla Kuzey Makedonya, 114,8 milyon Avro ile Arnavutluk ve 106 milyon Avro tutarla ABD'dir. Ülkemiz ise, 20,2 milyon Avro ile Kosova'nın en çok ihracat yaptığı 10. lkedir. 2024 Ocak – Haziran döneminde ise Kosova'nın en çok ihracat yaptığı ülkeler sırasıyla; 67,7 milyon Avro ile Arnavutluk, 67,6 Milyon Avro ile Kuzey Makedonya ve 48,6 milyon Avro ile Almanya'dır. Ülkemiz ise 15 milyon Avro ile 2024 Ocak – Haziran döneminde Kosova'nın en çok ihracat yaptığı 9. lk